

2003 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ
1983 BOOKER ROMAN ÖDÜLÜ

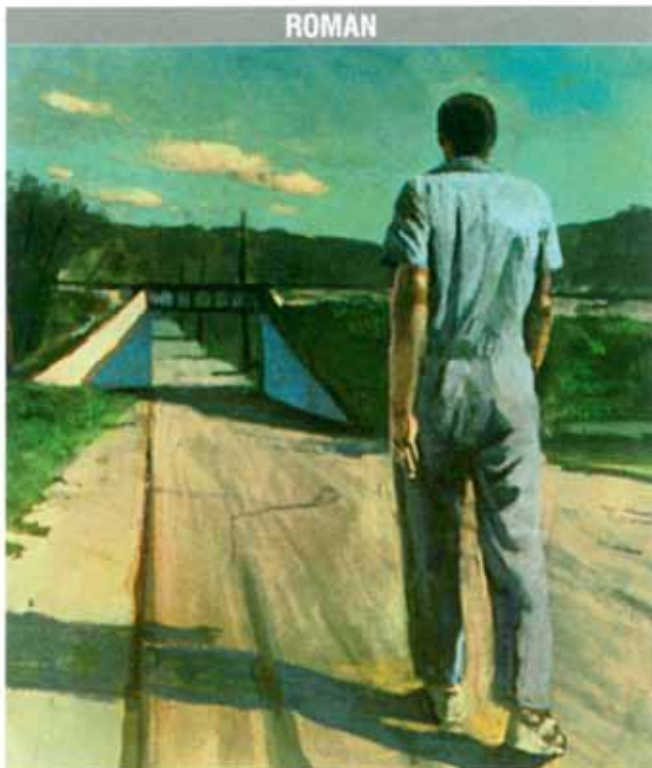
J. M. COETZEE

MICHAEL K.

YAŞAMI VE YAŞADIĞI DÖNEM

ROMAN

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN
TÜLİN NUTKU

J. M. Coetzee
MICHAEL K
YAŞAMI VE YAŞADIĞI
DÖNEM

2003 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ
1983 BOOKER ROMAN ÖDÜLÜ

Can Yayınları: 1580
Çağdaş Dünya Edebiyatı: 643

Life & Times of Michael K, J. M. Coetzee
© J. M. Coetzee, 1983
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2004
Bu eserin Türkçe yayın hakları Peter Lampack Agency,
Inc. (551 Fifth Avenue, Suite 1613, New York NY 10176-0187, ABD)
aracılığıyla alınmıştır.

1. basım: Kasım 2006

Yayına Hazırlayan: Seçkin Selvi

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Gülay Yıldız
Düzelti: Süleyman Asaf Taneri

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Eko Matbaası

ISBN 975-07-0684-6

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
<http://www.canyayinlari.com>
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

J. M. Coetzee
MICHAEL K
YAŞAMI VE YAŞADIĞI
DÖNEM

2003 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ
1983 BOOKER ROMAN ÖDÜLÜ

ROMAN

İngilizce aslından çeviren
TÜLİN NUTKU

CAN YAYINLARI

J.M. COETZEE'NİN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
ÖTEKİ KİTAPLARI

BARBARLARI BEKLERKEN / *roman*
PETERSBURG'LU USTA / *roman*
ROMANCININ ROMANI / *roman*
UTANÇ / *roman*
YAVAŞ ADAM / *roman*

Savaş insanlığın atası, şahıdır.
Kimini tanrı yerine koyar, kimini insan
Kimini tutsak eder kimini özgür kılar.

BİR

Michael K'nın doğumuna yardım eden ebenin ilk gözüne çarpan, çocuğun tavşan dudağı oldu. Dudak sümüklüböcek gibi kıvrık, sol burun deliğiyse yarıktı.

Ebe, annesine göstermemeye çalışarak o minicik gonca ağzı zorlayıp açtı, damağın sağlam olduğunu görünce içinden şükretti.

Anneye,

“Sen buna sevin, böyle çocuklar aileye uğur getirir,” dedi.

Ne var ki ilk gördüğünden beri Anna K bu kapanmayan ağzı ve açık kaldığı için hep gözüne ilişen o canlı pembe eti sevmemişti. Aylar boyunca içinde neyin büyüdüğünü düşününce ürperdi. Çocuk memeyi ememiyor, açlıktan ağlıyordu. Anne biberonu denedi, o da olmayınca çocuğu çay kaşığıyla doyurmaya çalıştı. Öksürüp tıksırıp ağlayınca sabrı taşıyor, ne yapacağını bilemiyordu.

Ebe,

“Büyüdükçe kapanır,” diye güvence vermişti, ama ne dudak kapandı – ya da yeterince kapandı – ne de burun düzeldi.

Kadın çocuğu işe götürüyordu, bebeklikten çıktıktan sonra da götürmeye devam etti. Bıyık altından gülmeler, fısıltılar anneyi çok incitiyor, onu öbür çocuklardan uzak tutmaya çalışıyordu. Yıllar boyu Michael K oturduğu battaniyede annesinin elâlemin evinin yerini

cilalamasını izleyerek susmayı öğrendi. Biçimsizliğinin yanı sıra, kafasının da hızlı çalışmaması sonucu, kısa bir deneme sürecinin ardından Michael okuldan alınarak Faure'daki Huis Norenius'un korumacılığına teslim edildi. Burada çocukluğunun geri kalanını öbür özürlü, bahtsız çocukların arasında devlet parasıyla okumayı, yazmayı, sayı saymayı, yer süpürmeyi ve ovmayı, yatak yapmayı, bulaşık yıkamayı, sepet örme-yi, dülgerliği, toprak bellemeyi öğrenerek geçirdi. On beş yaşına gelince Huis Norenius'tan ayrıldı, Cape Town Belediyesi'ne bağlı Park ve Bahçeler Bölümü'ne üçüncü dereceden bahçıvan olarak girdi. Üç yıl sonra Park ve Bahçeler'den de ayrıldı, yattığı yerden ellerine bakıp durarak geçirdiği bir işsizlik döneminden sonra Greenmarket Alanı'ndaki umumi helalarda gece bekçiliğine başladı.

Bir cuma, geç saatlerde evine giderken iki adamın saldırısına uğradı, adamlar Michael'ı dövdüler, saatini, parasını, ayakkabılarını aldılar, onu da kolunda bir yarık, çıkmış bir başparmak ve iki kırık kaburgayla bırakıp gittiler. Bu olaydan sonra Michael gece işini bıraktı, Park ve Bahçelere döndü ve yavaş yavaş bahçıvanlıkta birinci dereceye yükseldi.

Yüzünden ötürü K'nın kadın arkadaşı yoktu. Yalnızken başı dinçti. Gerçi helalarda çalışırken ak fayanslardan yansıyan parlak neon ışıklarının gölgesiz bir boşluk yaratmasından içi daralmıştı, ama iki işi de aradığı yalnızlığı bir dereceye kadar sağlamıştı. Ulu çamların, loş, zambaklı yolların olduğu parkları yeğliyordu. Kimi zaman cumartesileri öğle paydosunu haber veren top atışının gümbürtüsünü bile duymaz, tüm öğle sonrası boyunca bir başına çalışır dururdu. Pazar sabahları geç saatlere kadar uyur, öğleden sonraları da annesine giderdi.

Bir haziran sabahı geç saatlerde, yaşamının otuz birinci yılında De Waal Parkı'nda tırmıkla yaprakları

toplarken Michael K'ya bir haber geldi. Üçüncü elden ona ulaşan haber, annesindendi. Hastaneden taburcu edilmişti, gelip onu almasını istiyordu. K gereçlerini topladı, bir otobüse binip Somerset Hastanesi'ne gitti. Orada annesini giriş kapısının dışındaki güneş vurmuş bankta oturur buldu. Yanında duran yabancı ayakkabıları dışında tepeden tırnağa giyinikti. Oğlunu görünce, öbür hastalarla ziyaretçiler görmesin diye elini gözlerine siper ederek ağlamaya başladı.

Anna K aylardır kollarıyla bacaklarının aşırı şişmesinden sıkıntı çekiyordu, son zamanlarda karnı da şişmeye başlamıştı. Hastaneye yatırıldığında yürüemiyor, zorlukla soluk alıyordu. Bunca genç adam dört bir yanda korkunç ölümlerle ölürlen yaşlı bir kadını eğlendirecek zamanı olmayan hemşirelerce savsaklanarak, bıçaklanmış, vurulmuş, dövülmüş bir sürü yaralının arasında gürültülerinden gözünü bile kırpmadan bir koridorda beş gün boyunca yattı. Oksijen verilerek kendine getirildikten sonra iğne ve haplarla şişlerin inmesine çalışıldı. Sürgü istediğinde getirecek biri binde bir çıkıyordu. Sabahlığı yoktu. Bir seferinde zor bela helaya gitmeye çalışırken gri pijamalı bir adam yolunu kesmiş, ağza alınmayacak şeyler söyleyerek cinsel organını göstermişti. Bedenin gereksinimleri bir işkence kaynağıydı. Hemşireler hapları alıp almadığını sorduklarında aldığını söylüyordu, ama çoğu kez bu yalandı. Solunum zorluğu giderilmişti, ama bacaklarında öyle bir kaşıntı başlamıştı ki, kendini tutup kaşımamak için ellerinin üstüne yatmak zorunda kalıyordu. Üç güne kalmadı eve gitmek için yalvar yakar oldu, ama elbette ki yetkili birine rastlayamadı. Altıncı günün gözyaşlarıysa daha çok bu Araf'tan kurtulmanın ferahlığındandı. Çıkışta Michael K bir tekerlekli iskemle istedi, isteği reddedildi. Annesinin çantasıyla ayakkabılarını eline alarak otobüs durağına kadar olan elli adımlık yolda ona destek oldu. Uzun bir kuyruk

vardı. Direğe yapıştırılmış tarifenin vaadine bakılırsa her on beş dakikada bir otobüs vardı. Bekledikleri bir saat boyunca gölgeler giderek uzadı rüzgâr da sertleşmeye başladı. Daha fazla ayakta duramayan Anna K, sırtını duvara verip ayaklarını uzatarak dilenciler gibi yere çöktü, bu arada Michael kuyruktaki yerinde kaldı. Otobüs geldiğindeyse yer yoktu. Michael madeni boruya tutunarak düşmemesi için annesine sarıldı. Annesinin Sea Point'deki odasına vardıklarında saat beş olmuştu.

Anna K sekiz yıldır Atlas Okyanusu'na tepeden bakan Sea Point'deki beş odalı dairelerinde oturan yaşlı çorap fabrikatörüyle karısının hizmetçiliğini yapıyordu. Anlaşmaları gereği sabah dokuzda işe geliyor, öğleden sonra üç saatlik bir dinlenmenin ardından akşam sekize kadar kalıyordu. Sırayla bir hafta beş, ertesi hafta altı gün çalışıyordu. On beş günlük ücretli izni, aynı blokta bir odası vardı. Ücret uygun, patronları akıllı başında insanlardı, iş bulmak zor olduğundan Anna K hoşnutsuz sayılmazdı. Ne var ki bir yıl önce her eğildiğinde başının döndüğünü, göğsünün sıkıştığını fark etti. Derken bedeni su toplamaya başladı. Buhrmann'lar yalnızca yemek işini ona bırakarak ücretinin üçte birini kestiler ve ev işleri için daha genç bir kadın tutular. Buhrmann'ların hesabına bloktaki odasında kalmasına izin verildi. Şişler giderek kötüleşiyordu. Hastaneye yatmadan haftalar önce yataktan çıkamaz, çalışamaz olmuştu. Buhrmann'lar iyilikseverlikten cayarlarsa korkusuyla yaşıyordu.

Cote d'Azur apartmanının merdiven altındaki odası bina yapılırken havalandırma aygıtı için düşünülmüş, ama sonradan aygıt konmamıştı. Kapıda kırmızıya boyanmış bir kurukafayla altında çapraz iki kemik işareti vardı, en altta da büyük harflerle TEHLİKE yazıyordu. Elektrik, havalandırma yoktu, oda hep küf kokardı. Michael annesine kapıyı açtı, bir mum yaktı,

o yatmaya hazırlanırken dışarı çıktı. Eve döndüğü ilk akşamı da, ertesi haftanın her akşamını da onunla geçirdi. Gaz sobasında çorba ısıttı, elinden geldiğince rahat ettirmeye çalıştı, gerekli işleri yaptı, ağlama nöbeti tuttukça da kollarını okşayarak avuttu. Bir akşam Sea Point'den kalkan otobüsler çalışmayınca geceyi paltosunu üstüne alıp yerdeki hasırda geçirdi. Gece yarısı iliklerine kadar donmuş olarak uyandı. Uyuyamadan, sokağa çıkma yasağı yüzünden dışarı da çıkamadan, gün ışığıncaya kadar titreyerek iskemlede öylece oturdu.

Bu arada annesi, inleyip horluyordu. Michael K ufacak odadaki bitip tükenmek bilmeyen akşamlarda o çok özel fiziksel yakınlığın yarattığı zorlayıcı duygudan hoşlanmıyordu. Annesinin şiş bacaklarının görünümünden rahatsız oluyor, yataktan kalkmasına yardım ederken başını öte yana çeviriyordu. Butlarıyla kolları kaşınmaktan tırnak izleriyle kaplıydı, (kadıncağz bir süre geceleri bu yüzden eldiven bile giymişti), ama Michael görevi bildiği için bu işten yan çizmeyi aklına bile getirmedi. Yıllar önce Huis Norenus'taki bisiklet deposunun arkasında oturup kafa yorduğu neden dünyaya geldiği sorusu, sonunda yanıtını bulmuştu. Annesine bakmak için.

Anna K'nın odasını kaybederse başına gelebileceklerden duyduğu korkuyu oğlunun söylediği hiçbir şey yatıştırıyordu. Somerset Hastanesi'nin koridorlarında ölenlerin arasında geçirdiği geceler yaşam savaşında iğrenç bir hastalığa yakalanmış yaşlı bir kadına herkesin ne kadar kayıtsız kalabileceğini iyi öğretmişti ona. Çalışamaz durumdayken onu boğazına kadar boka batmaktan koruyan şeylerin yalnızca nereye kadar güvenileceği belli olmayan Buhrmann'ların iyi niyeti, alık oğlunun sorumluluk duygusu, sonuncu olarak da yatağının altındaki bavulda bir çantanın içinde sakladığı iki ayrı para cüzdanı olduğuna inanıyordu.

Cüzdanlardan birinde yeni, öbüründe de artık geçmeyen ama kuşkuculuğundan bir türlü değiştiremediği eski paralar vardı.

Bu nedenle de Michael bir akşam Park ve Bahçeler'den işçi çıkarıldığından söz ettiğinde o güne kadar belli belirsiz düşlediği bir şeyi enine boyuna düşünmeye başladı. Onun için artık pek bir anlamı olmayan bir kenti terk edip genç kızlığının dingin kırlarına dönmek.

Anna K, Prens Albert bölgesinde bir çiftlikte doğmuştu. Babasının sürekli bir işi olmadığı gibi, içki sorunu vardı ve ilk gençlik yıllarında Anna ailesiyle bir çiftlikten öbürüne taşınmak zorunda kalmıştı. Annesi çamaşırcılık yapar, onun bunun mutfağında çalışırdı. Anna da ona yardım ederdi. Sonraları Oudtshoorn kasabasına taşındılar, Anna bir süre orada okula gitti. İlk çocuğunun doğumundan sonra Cape Town'a geldi. Başka bir babadan ikinci bir çocuğu oldu, üçüncüsü öldü. Michael sonuncuydu. Anna'nın anılarında Oudtshoorn'a gelmeden önceki yıllar yaşamının en mutlu günleriydi. Sıcaklık, bolluk yılları. Tavuklar gıdaklayıp eşinirken o tozun toprağın ortasında kümeste oturuşunu, çalıların altında yumurta arayışını anımsadı. Kış ikindileri boyunca yattığı havasız odasında dışarıda merdivenlerden şıp şıp yağmur damlarken bu kayıtsız şiddetten, tıklım tıklım otobüslerden, yiyecek kuyruklarından, küstah esnaftan, hırsız ve dilencilerden, gece yarısı çalan canavar düdüklerinden, soğuktan ve nemden kaçıp o kırlara dönmeyi, ölecekse de hiç olmazsa mavi göğün altında ölmeyi düşünüyordu.

Michael'a özetlediği tasarıda ölümden ya da ölmekten söz etmemişti. Atılmayı beklemeden Park ve Bahçeler'den ayrılmasını, birlikte trenle Prince Albert'a gitmelerini önermişti. Orada Michael çiftliklerden birinde iş ararken o da bir oda kiralardı. Michael'ın bulunduğu yer daha geniş olursa onunla kalır ev işlerine

bakardı, olmazsa Michael hafta sonları onu ziyarete gelirdi. Bu konuyu ne kadar önemseydiğini göstermek için de yatağın altındaki bavulu Michael'a çıkarttırdı ve onun gözü önünde cüzdanındaki yeni paraları saydı, onları bu gün için biriktirdiğini söyledi.

Michael'ın biri sağlığı bozuk yaşlı bir kadın olmak üzere, iki yabancıyı küçük bir kasabanın bağırına basacağına nasıl inandığını sormasını bekledi. Buna bir yanıt bile hazırlamıştı, ama Michael bir an için bile onun tasarılarına ilişkin bir kuşkuya kapılmamıştı. Nasıl annesinin yıllar boyu onu Huis Norenius'ta bırakmasının başta karanlıkta kalsa da sonunda nasılsa aydınlığa kavuşacak bir nedeni olduğuna inandıysa şimdi de ikisi için tasarladıklarının bir hikmeti olduğuna inanıp hiç sorgulamadan kabullenmişti. Gözü, yorganın üstüne serili kâğıt paraları değil de, geniş bir bozkırda bacasından duman çıkan, gülümseyerek ön kapıda duran iyileşmiş annesinin yorucu bir günün sonunda onu karşıladığı kireç badanalı bir kulübe görüyordu.

Ertesi sabah Michael işe gitmedi. Annesinin iki desteye ayırdığı parası çoraplarının içinde istasyona, bilet gişesine gitti. Memur ona Prens Albert'a ya da yol üstünde ona en yakın istasyona seve seve bilet vereceğini, (Michael bu arada Prens Albert miydi, Alfred miydi diye sordu) ancak K'nın Cape Yarımadası güvenlik bölgesinden çıkabilmesi için izin kâğıdıyla trende adına ayırılmış yeri olması gerektiğini, yoksa trene binemeyeceğini söyledi. En erken iki ay sonraya, ağustosun on sekizine yer ayırabiliyordu, izin kâğıdına gelince onu ancak polisten alabilecekti. K, daha erken bir tarih için boş yere yalvardı, ne var ki annesinin sağlık durumu bir ayrıcalık getirmiyordu, memurun önerisine göre o durumdan söz bile etmemesi daha iyi olurdu.

K, istasyondan çıktıktan sonra Caledon Alanı'na gitti, bir kuyrukta mızızlanan bir bebekle annesinin

arkasında iki saat bekledi. Biri annesi, öbürü kendi için iki form verdiler. Masadaki kadın polis, “Tren rezervasyonlarını mavi forma iliştip E-5 odasına götürün,” dedi.

Yağmur yağdığıında Anna K, içeri su sızmasın diye kapının altına eski bir havlu sıkıştıyordu. Oda lizol ve talk pudrası kokuyordu. Anna, “Burada bir taşın altında yaşayan kurbağaymışım gibi geliyor,” diye fısıldadı. “Ağustos kadar bekleyemem ben.” Yüzünü örttü, hiç sesini çıkarmadan öylece yattı. Bir süre sonra K, soluk alamadığını fark etti. Köşedeki dükkâna gitti. Ekmek kalmamıştı. Çırak, “Ekmek de yok, süt de. Yarın gel,” dedi. K, bisküviyle konserve süt aldı, bir süre tentenin altında bekleyerek yağmurun yağışını izledi. Ertesi gün formları E-5e götürdü. Başvurular Prens Albert polisince görülüp onaylandıktan sonra izin kâğıtları adresinize postalanacak dediler.

K, De Waal Parkı’na döndü ve tam tahmin ettiği gibi ay sonunda işten çıkarılacağını öğrendi. Baş bahçivana, “Önemli değil,” dedi, “nasılsa annemle buradan gidiyoruz.” Annesinin Huis Norenius’a ziyaretleri aklına geldi. Arada yumuşak şekerlemeler, kimi zaman da çikolatalı bisküvi getirirdi. Oyun alanında yan yana yürür, sonra da çay içmek için salona giderlerdi. Görüş günlerinde oğlanlar yabancı hâki giysileriyle kahverengi sandallarını giyerlerdi. Kiminin ana babası yoktu, kimi de ana babasının varlığını bile unutmuştu. Michael K, kendisi için “Babam ölmüş, annem de çalışıyor,” demişti.

Odanın bir köşesinde yastıklarla battaniyelerden kendine bir yer yapmıştı, geceyi, orada karanlıkta oturup annesinin soluk alışverişlerini dinleyerek geçiriyordu. Annesi her geçen gün daha çok uyuyordu. Arada bir Michael’ın da oturduğu yerde içi geçiyor sonra da otobüsü kaçıyordu. Sabahlarıysa bir baş ağrısıyla uyanıyordu. Gündüzleri sokakları arşınıyordu. Her şey, bir

türlü gelmeyen izin kâğıtları yüzünden askıdaydı.

Bir pazar sabahı erkenden, De Waal Parkı'na gide- rek bahçıvanların aletlerini koydukları deponun kilidi- ni kırdı. Birkaç el aletiyle bir de el arabası alarak süre süre Sea Point'e getirdi. Apartmanın arkasındaki ara- lıkta eski bir sandığı parçaladı, sırt dayayacak yeri olan yarım metre boyunda sıramsı bir şey yaptı onu da telle sıkıca el arabasına bağladı sonra da, "Açık hava sana iyi gelir," diye annesini heveslendirmeye çalıştı. "Kimse görmez, saat beşi geçti, ön taraf bomboş." Annesi, "Apartmanlardan görürler," dedi. "Kendimi rezil etme- ye niyetim yok." Ama ertesi gün yumuşadı. Şapkasını, mantosunu, terliklerini giydi, puslu bir akşam geç saatlerde ayaklarını sürüye sürüye dışarı çıktı ve Michael'ın yardımıyla el arabasına yerleşti. Michael arabayı Plaj Yolu'ndan karşıya geçirdi rıhtımdaki taş döşeli gezinti yolu boyunca sürdürdü. Köpeklerini gezdi- ren yaşlı bir çift dışında kimseler yoktu ortalıkta. Anna el arabasına bağlanmış sıranın iki yanına sımsıkı yapışmış, soğuk deniz havasında derin derin soluk alıp verirken oğlu gezinti yolu boyunca yüz metre kadar arabayı sürdürdü, dalgaların kayalarda parçalanışını izle- sin diye bir ara durdu, bir yüz metre daha gittiler, gene durdu sonra da geri döndüler. Annesinin ne kadar ağır olabileceğini görmek şaşırtmıştı onu, üstelik araba da öyle dengesizdi ki. Bir ara devrilecek gibi oldu, az kal- sın annesini düşürecekti. "Temiz hava ciğerlerine iyi geldi," dedi annesine. Ertesi gün yağmur yağdığı için evde kaldılar.

Michael bisiklet tekerleklerinin üstüne yerleştiril- miş bir oturma yeri olan bir tür el arabası yapmayı düşündü, ama dingili nereden bulacaktı.

Haziranın son haftasında bir öğleden sonra son hızla Plaj Yolu'ndan aşağı gelen bir askeri cip karşıya geçmekte olan bir gence çarpıp kaldırımın kenarında park etmiş arabaların üstüne fırlattı. Cip de savrulurak

yoldan çıktı, Cote d'Azur apartmanının önündeki aşırı boy atmış çimenlikte durdu. Arabadaki iki kişi, gencin öfkeli arkadaşlarını karşılarında buldu. Dövüş başlayınca çevrelerinde bir kalabalık toplandı. Park etmiş arabalar parçalanarak sokağa barikat kuruldu. Canavar düdükleleriyle sokağa çıkma yasağı ilan edildiyse de kimse aldırmadı. Bir motosiklet eşliğinde gelen cankurtaran barikatu görünce geri döndü, tutulduğu taş yağmuru altında hızla oradan savuştu. Derken dördüncü kat balkonlarından birinden bir adam tabancayla ateş etmeye başladı. Herkes çılgık çılgılığa sahildeki apartmanlara dalıp, koridorlarda koşuşarak, camlarla lambaları kırarak sığınacak bir yer aradı. Tabancalı adamsa saklandığı yerden yaka paça çıkartılarak bayılıta kadar tekmelendi, sonra da kaldırırma fırlatıldı. Apartmanlarda oturanlardan kimi karanlıkta kilitli kapıların ardına sinip bekledi, kimi de kendini sokağa attı. Kadının biri koridorun ucunda kısırıldı, giysileri paramparça edildi, başka biri yangın merdiveninden kaçmaya kalkarken ayak bileğini kırdı. kapılar parçalanıp evler yağmalandı. Anna K'nın tam üstündeki dairede çapulcular perdeleri çekip kopardılar, her şeyi odanın ortasına yığıldıktan sonra mobilyaları parçalayıp ateşe verdiler. Yangın yayılmadı, ama her yan yoğun bir dumana boğuldu. Cote d'Azur, Cote d'Or ve Copacabana apartmanlarının önündeki çimenlikte kalabalık giderek çoğalıyordu. Kiminin ayakları dibinde yağmaladığı mallar yığılıydı, kayalık bahçelerden denize bakan pencerelere taş yağmuru tek bir sağlam çerçeve kalmayıncaya kadar sürdü.

Çakıp duran mavi ışığıyla bir polis arabası elli metre ötede gezinti yolunun orda durdu. Bir makineli tüfekten yayılım ateşi açıldı, arabaların oluşturduğu barikattan da karşı ateş sesleri geldi. Polis arabası hızla gerisin geri giderken kalabalık da feryat figan Plaj Yolu'na doğru çekildi. Yirmi dakika sonra karanlık bas-

tıktan sonradır ki, polislerle toplum polisi tam takım sökün etti. Düşman, apartman aralıklarından tıyduğu için de katları birer birer işgal ederken hiçbir direnişle karşılaşmadılar. Yağmacılardan biri, hızlı koşamayan bir kadın vurularak öldürüldü. Sokaklara dökülp saçılmış malları toplayan polis çimenliğe yığıdı. Gece nin geç saatlerine kadar herkes fenerlerle kendi eşyasını bulmaya çalıştı. Gece yarısı tam operasyonun bittiği ilan edilecekti ki isyancılardan biri, ciğeri ni bir kurşun delmiş olarak, yoldan epey aşağıdaki bloklardan birinin koridorunun karanlık bir köşesinde büzülp kalmış bulundu ve alıp götürüldü. Gece için nöbetçiler dikildi, toplum polisi çekildi. Sabahın erken saatlerinde rüzgârla birlikte sel gibi bir yağmur boşandı, Cote d'Azur, Cote d'Or ve Copacabana apartmanlarının camlarından içeri doldu, o güne kadar doğu-batı rotasında Ümit Burnu'ndan dolaşan gemilere sığınak görevi görmüş Egremont'la Malibu'yu dövdü, perdeleri kamçıldı, halıları sıırıslıklam edip, kimi evlerde yerleri bastı.

Bunlar olup biterken Anna K'yla oğlu merdiven altındaki odalarında fare kadar sessiz, birbirlerine sokulup beklediler, ne duman kokusunu aldıklarında ne de postal sesleri geçerken bir el kilitli kapıyı sarstığında yerlerinden kımıldadılar. Kargaşanın, çığlıkların, silah seslerinin, cam şangırtılarının birkaç blok içinde olup bittiğini kestiremezlerdi. Fısıltıyla bile konuşmaya cesaret edemeden yatağın üstünde yan yana otururken gerçek savaşın patladığına, Sea Point'e gelip onları bulduğuna iyice inandılar. Gece yarısından çok sonra, sonunda annesi uyuyakaldığında bile Michael kulakları kirişte gözü kapının altından sızan gri ışık huzmesinde, soluk almaktan bile korkarak öylece oturdu. Annesi horlamaya başladığında da susması için omzunu sıktı.

Sonunda, sırtı duvara dayalı dimdik otururken uyuyakaldı. Uyandıığında kapının altından sızan ışık

artmıştı. Kapının kilidini açıp dışarı süzüldü. Koridor cam kırıklarıyla kaplıydı. Apartmanın girişinde iki miğferli asker sırtları ona dönük, şezlonglara oturmuş, gözlerini yağan yağmura ve gri denize dikmişlerdi. K geri dönüp usulca annesinin odasına kaydı, hasıra yatıp uyudu.

O gün, daha sonra yağmur dinip de Cote d'Azur'un kiracıları ortalığı temizlemek, öteberilerini toparlamak ya da sadece uğradıkları zarara bakıp ağlamak için geri dönerken K, Green Point, Oliphant Caddesi'ndeki Ermiş Joseph Yoksullar Evi'nin yolunu tuttu. Eskiden orada soru sorulmaksızın bir tas çorbayla insana geceyi geçirebileceği bir yatak verilirdi, K da annesini bir süre o belalı apartmandan uzakta bir yere yerleştirebilmeyi umut ediyordu. Ne var ki Ermiş Joseph'in alçı heykeli, sakalı ve asasıyla sırta kadem basmış, bronz levha yerinden çıkarılmış, kepenkler kapatılmıştı. Bitişikteki kapıyı çaldı, döşeme tahtalarının gıcırdadığını duydu, ama kapıyı açan olmadı.

K, işe gitmek için her gün kenti baştan başa katederken son yıllarda kent merkezini bile istila eden evsiz barsız ayaktakımı ordusuyla hep omuz omuzaydı. Bu insanlar dileniyor, çalışıyor, yardım ocaklarının önünde kuyruk oluyor, ısınmak için kamu binalarının koridorlarında öylece oturuyorlardı. Geceleriye polis bile adım atmadığı Bree Sokağı'ndaki dokların orda yıkık ambarlara, terk edilmiş yapılara sığınıp başları üstünde bir dam arıyorlardı. O yıl, Büyük Kap Kenti kırsallarından akın akın gelen, ne iş olursa yapmaya hazır insanların istilasına uğrayınca yetkililer dolaşım özgürlüğünü kısıtlayıcı önlemler aldılar. Gelgelelim kentte ne iş ne de kalacak yer vardı. Bu aç ağızlar denizine düşecek olurlarsa diye düşünüyordu K, annesiyle ne kadar şanslı olabilirdi? Annesini el arabasında sürek ne kadar yiyecek dilenebilirdi? Gün boyunca amaçsız dolaşım durduktan sonra kasvetli düşüncelere boğul-

muş olarak odaya döndü. Işığı dikkat çekmesin diye battaniyeyi siper ederek sobada çorba ısıttı, peksimetle konserve balıktan oluşan akşam yemeğini hazırladı.

Tüm umutlarını kentten çıkmalarını sağlayacak izin kâğıdına bağlamışlardı. Ne var ki polis günün birinde canı ister de gönderirse izin kâğıdının gideceği yer olan Buhrmann'ların posta kutusu kilitliydi. Kendi evleri de yağmalanan Buhrmann'lar o geceden sonra geçirdikleri şoktan kurtulamamışlar ve ne zaman döneceklerine ilişkin tek söz etmeden dostlarınca uzak bir yerlere götürülmüşlerdi. Bu yüzden Anna K. posta kutusunun anahtarını bulması için oğluna talimat vererek üst kata yolladı.

K, daha önce hiç bu kata çıkmamıştı. Müthiş bir keşmekeşle karşılaştı. Fırtınayla pencerelerden içeri dolan su, mobilyaları parçalamış, şiltelerin içini dışına çıkarmış, çanak çömleği tuz buz etmiş, saksılardaki bitkileri çürütmüş, ne kadar yatak yorgan halı varsa sırlıslıklam etmişti. K'nın ayakkabılarına pasta unu, kahvaltılık yulaf, şeker, kedi talaşı, toprak yapıştı. Mutfakta motoru hâlâ çalışan buzdolabı öne devrilmiş yatıyor, kenarından sızan pis bir sarı sıvı, yer seramiklerini örten suya karışıyordu. Kavanozlar raflarından yere yuvarlanmıştı, ortalıkta keskin bir şarap kokusu vardı. Parlayan beyaz duvara biri fırın temizleyicisiyle CEHENNEME KADAR yazmıştı.

Michael bu perişanlığı görmesi için annesini yukarı çıkmaya razı etti. Anna iki aydır yukarı adım atmamıştı. Oturma odasının kapısında bir ekmek tahtasının üstünde durup gözleri dolu dolu içeri baktı. "Neden yaptılar bunu?" diye fısıldadı. Mutfığa girmek istemiyordu. "Öyle iyi insanlardı ki! Bunu nasıl atlatırlar, bilmem." Michael annesinin odasına dönmesine yardım etti. Kadın bir türlü sakinleşemiyor, durmadan Buhrmann'ların nerede kaldıklarını, evi kimin temizleyeceğini, ne zaman döneceklerini sorup duruyordu.

2003 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ
1983 BOOKER ROMAN ÖDÜLÜ

J. M. COETZEE

MICHAEL K.

ROMAN

J. M. Coetzee'nin romanlarında kurduğu ikilemler, ırk ayrımı ve sömürgeciliğin pençesindeki Güney Afrika gerçekliğinden temellenir, ama bireyin böylesi bir toplum içindeki yabancılaşması ve umarsızlığının derinliklerine yönelir. 1983'te *Michael K*, 1999'da da *Utanç* ad-

lı romanlarıyla, İngiltere'nin en saygın edebiyat ödülü Booker'a iki kez değer görülen ilk yazar olan, 2003'te de Nobel Edebiyat Ödülü'nü alan Coetzee, *Michael K: Yaşamı ve Yaşadığı Dönem*'de, hem bedensel hem de ussal bakımdan ayrıksı bir karakterin, anlayamadığı ve denetleyemediği koşullar karşısındaki trajik ikilemini anlatıyor. Öykünün kahramanı Michael K, Franz Kafka'nın çektikleri acının anlamını hiçbir zaman çıkaramayan karakterlerinin soyundan geliyor. Coetzee, Siyah olsun, Beyaz olsun, kendi çocuklarını bağımlılara, asaklara ve mahpuslara dönüştüren Güney Afrika'nın hüznüne sessiz bir ağıt yakıyor.

KAPAK RESMİ: JOHN COLLIER

ISBN 975-07-0684-6

9 789750 706844

<http://www.canyayinlari.com>